

Zeist, 29 juni 2022

Betreft: input CD Arbeidsmarkt & Beleid 6 juli 2022

Geacht Kamerlid,

Op 6 juli vindt het commissiedebat arbeidsmarkt en beleid plaats met minister Helder over de personeelstekorten in de zorg. De zorg van de toekomst zal van iedereen meer vragen. De vraag aan *iedereen* zal dan ook worden: “voor wie zorgt u later?”. De personeelstekorten kunnen zomaar niet afgewenteld worden op de mantelzorg, omdat de burger niet zomaar (meer) zorg kan verlenen (de burger heeft andere taken en rollen in zijn of haar leven én het potentieel aan mantelzorg daalt). Ook kan niet verwacht worden dat de burger zo maar meer zorgtaken kan overnemen (een mantelzorg is niet getraind in zorgtaken of is bijvoorbeeld op leeftijd).

De tekorten op de arbeidsmarkt moeten we serieus nemen. Juist ook om te voorkomen dat de informele zorg (mantelzorgers en vrijwilligers) het afvoerputje wordt. Dit vraagt om duidelijke keuzes: voorkomen dat zorg wordt afgewenteld en zorgen voor gerichte maatregelen om de informele zorg gezond te houden. Wij vragen hiervoor uw aandacht.

Personeelstekorten

De personeelstekorten in de zorg zijn hoog en de prognoses voor de toekomst schetsen een somber beeld. Tekorten die er fors uitspringen zijn bij de verpleeghuiszorg (oplopend tot 54.100 in 2030) en thuiszorg (15.600 in 2030). Twee sectoren waarbij tekorten onder personeel de druk op mantelzorgers flink zal toenemen bij het overnemen van de zorgtaken. Ook tekorten in andere sectoren, zoals de GGZ, de VGZ en in het sociale domein, dragen bij aan druk op de mantelzorg. Bekend is dat juist thuiszorg mantelzorgers zeer helpt, om de zorgtaken voor een ander vol te houden. Het verminderen van thuiszorg en ook verpleeghuiszorg, verzwakt de zorg voor mantelzorgers aanzienlijk.

Het debat over personeelstekorten kan niet gevoerd worden zonder de discussie te voeren waar de zorgtaken naar verplaatst worden: de cliënt zelf en de mantelzorg.

De cijfers

Voorts moet helder zijn welke consequenties dit meebrengt voor de taken en rollen die de (toekomstige) mantelzorg al vervult. Ter illustratie: Meer zorg verlenen gaat ten koste van andere zaken. Als we kijken naar de combinatie van werk en zorg, zien de cijfers er zo uit: 1 op de 3 werkende mantelzorgers die meer dan 8 uur per week voor een ander zorgen heeft redelijk tot veel moeite om dit met zijn werk te combineren. Zonder interventies zal dit cijfer in de toekomst niet gaan afnemen. Mantelzorgers zullen minder gaan werken of helemaal stoppen met werken. De arbeidsmarktproblemen in de zorg zullen dan overslaan naar de gehele arbeidsmarkt. Dan zit niet alleen de werknemer, maar ook de werkgever met de handen in het haar en worden de problemen op de arbeidsmarkt groter!

Ter illustratie

Bij het mantelzorgsteunpunt Welzijn Barneveld komen de laatste tijd letterlijk de signalen van mantelzorgers binnen dat ze overwegen om minder uur te werken of zelfs geheel te stoppen met werken, om te zorgen voor hun naaste. Het steunpunt voert gesprekken met deze mensen om hen goed de consequenties van stoppen met werken voor de langere termijn te doordenken.

De zorg verschuiven naar de mantelzorger kan niet zonder gevolgen. Dit vraagt om goede afwegingen, voorbereiding en ondersteuning. En het vraagt van alle partijen inzet.

Wilt u de minister vragen:

>> hoe zij de samenleving voorbereidt op ouder worden nu er van burgers (nog) meer gevraagd gaat worden om voor elkaar te zorgen?

>> dat zij in nauw overleg treedt met staatssecretaris Van Ooijen die op dit moment schrijft aan het 'mantelzorgplan' zodat er samenhang komt tussen de (tekorten in de) formele zorg enerzijds en het faciliteren van de informele zorg?

>> hoe zij met ministerie sociale zaken/economische zaken gaat werken aan bewustwording bij werkgevers dat de beroepsbevolking niet alleen zal krimpen als gevolg van de vergrijzing, maar ook als gevolg van zorgtaken die steeds meer op het bordje van de burger komen te liggen. En hoe werkende mantelzorgers beter gefaciliteerd kunnen worden om naast hun werk, goed zorgtaken uit te kunnen voeren.

Onderwijs

De toekomst van de arbeidsmarkt begint in het onderwijs. De Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) stelde onlangs onomwonden vast in het advies 'Anders leven en zorgen' dat de vraag naar zorg stijgt door vergrijzing en het tekort aan personeel in de zorg toeneemt. Hierdoor rust er een zwaardere verantwoordelijkheid op iedereen die zorg verleent. Voor betaalde krachten, vrijwilligers en mantelzorgers is daarom een fundamentele omslag nodig in de organisatie van de zorg aldus de RVS. Om te waarborgen dat iedereen ook in de toekomst de hulp kan krijgen die nodig is, doet de RVS o.a. de aanbeveling dat het informele netwerk onderdeel van het zorgteam moet gaan uitmaken.

Om dit integraal samenwerken tussen formele en informele zorg voor elkaar te krijgen, moet dit bij de zorgopleidingen door studenten al geleerd worden in het curriculum en tijdens stages. Wilt u de minister vragen:

>> Deelt zij de aanbeveling van de RVS dat beroepskrachten meer moeten samenwerken met de mantelzorgers? Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat zorgprofessionals, paramedici en sociaal werkers meer en beter samenwerken met de informele zorg /mantelzorgers? En hoe wordt de samenwerking tussen formele en informele zorg geborgd in de opleidingen van professionals in zorg en welzijn? Is de minister bereid hierover in gesprek te gaan met de Minister van OCW en in het

verlengde daarvan met de onderwijsraden zoals de Vereniging Hogescholen en de MBO raad?

Wij wensen u veel succes bij uw inbreng. Bij vragen kunt u uiteraard contact met mij opnemen, via l.hoogendijk@mantelzorg.nl/ 06-23898705.

Met vriendelijke groet,

Liesbeth Hoogendijk,
Bestuurder MantelzorgNL